

СТАРМАЛИ

ГОДИНА VII.

„Стармали“ излази трипут месечно. Годишња цена 4 ф. — годишња 2 ф. — на 3 месеца 1 ф. За Србију и друге крајеве 10. — 5, — 2½ динара. — Власник и одговорни уредник Змај-Јован Јовановић; главни сарадник Абуказем. Издаје штампарија А. Пајевића у Новом Саду. — Рукописи се шаљу уреднику (Dr. J. Jovanović, Wien IX. Porcellangasse, 56.) — Претплата и све што се тиче администрације, штампарији А. Пајевића у Новом Саду.

Долазак народног позоришта у Нови Сад.

Добро дошло српско позориште,
Које Србин ко зеницу чува,
Добро дошло ка извору своме
— Већ смо сити и пресити бува.*)

Буве су нам и прве и мале,
Но Aufrechtig**) с њима ј' задовољан,
Сад ширимо свом мезимцу руке.
И ко ј' весо и ко је зловољан,

Ој, дружино, ти с' прошла по свету
Свуд си била мила, добротворна,
Ти си увек неуморна била,
А публика наша ј' сад одморна.

Ваше главе венаца не траже;
Наше руке жељне су плескања
Српском духу треба здрава пића
У сумору данашњег стања.

Нови Сад је раширио руке, —
Балови ће сада бити празни,
Гледаћемо наше уметнике,
Битњаст бокор од цветова разни.

Добро дошло, позориште драго!
У томе се свако с нама слаже,
Ал — умемо л' ценит што је наше —
То ће приход на каси да каже.

P.

*) Досада су се у позоришној згради продуковале неке буве.

**) Тако се звао укротитељ бува.

Шетња по Новом Саду.

CLXXII.

Вешала су дакле учинила своје у благословеној земљи Србији! Народ, који је имао да бира између вешала и стегнуте у кврге уставности — решио се за ово последње, јер је и онако паћеник без краја, и онако је пун масница од штапа капларскога, те је држао да је према самом себи и будућности српској дужан сачувати бар још оно мало живота и снаге, да избави, што се још избавити даје. Избори су у Србији решени у корист „напредне странке“ (тако се иронично зове странка садашње владе), и онај прождрљиви Молох, што седи на министарској столици, суче сада задовољно своје капларске бркове и зveckа мамузама, што их је од свога комшије на дар добио; уз колено му пузи „Видело“ и љуби му папучу, а „Виделов“ кочијаш таре руке пун задовољства и кроз опернгукер гледи радосно у будућност српску. Да дивне перспективе!

Никола Христић је с'узео слободу штампе, с'узео право збора и договора, он је наредио да се сведе на уже и слобода избора и уопште, све што њему није по вољи своди он на уже. То уже дакле учини, те и избори испадоме чича Николи по вољи, али уже остаје уже, пак ће се можда временом обесити о њега и чича Николине кошуље.

Ови садањи избори од 25. јануара, долазе ми, кад их сравним са онима од 7. септембера, као неки Damenwahl, или као што се код нас обично каже: кад женске бирају, док је 7. септембра био заиста мушки избор. Ово сравњење са неком игранком и женским избором долази ми још zgodније, кад се сетим, како су пред избором раздавани ордени за котилон. Ту вам добише орден св. Саве и такови људи, који истина

До сада су се само петоро јавили са пресудом својом које хумореско од лањске године ваља да добију награду.

Незнам како да тумачим ову равнодушност.

Ми смо се надали да ће се најмање десет пута толико пресудилаца наћи, и то би тек била гаранција, да ће се награда по општем укусу, а не по случају поделити.

За то продужујемо рок за пресуду на још 20 дана, молећи све лањске претплатнике па и уредништва којима смо лист у замену слали, да нам се за то време са пресудом јаве.

УРЕДНИШТВО.

умеју добро и по моди човека обријати и фризирати, али о св. Сави само толико имају знања, да се тога дана држе „Беседе са игранком“, са којих се у зору иде кући са мамурлуком; таковски орден добише и такви хероји, који са војничким врлинама само толико у додир дођоше, што су се у детинству играли на Калимегдану солдати и у песку градове зидали.

Но избори ови у Србији и иначе нас сећају на веселу какву игранку, бал и беседу. Као год што на игранкама сваки мора онако да игра, као што му они бандаши са напетим образима свирају, тако и при изборима овим у Србији играли су бирачи (већином) онако, као што им је — буди бог с нама! — Христић с напетим образима дувао у карабе својих министарских нарадаба. И при изборима су се — као и на игранци — аранжери јако звојили, а често и љутили, кад која колона не игра по њиховој команди или кад когод неће да шени, кад они заповеде „шен англе!“ Но за то су после аранжери и добили највише ордена (у котилону). На томе балу, што се зове „избори у Србији“, играо се наравно и чардаш, а свирали су им мађарски Цигани; улазнице (у апсане) биле су бесплатне и сваки је могао врло лако ући без многог распитивања; на балу су биле прописане само црне краватле, јер беле би могле сећати на салвет Илке Марковићке или чаршав Книћанке.

А да на том балу женске бирају, то је очевидно, јер да нису бирачи били жене, него као и 7. септембра самостални људи, онда не би београдски лист за моду и пиљарско протеривање, „Видело“, тако да нас триумфирао, као да му је „кочијаш“ (Ви знате,

ко је „Виделов“ кочијаш?) победио над свима странкама Европе, почињући од куће лордова у Лондону, па све до Старчевићевих лупежа на Сушаку.

Аб.

У Ш Т И П Ц И.

§. Још више има изгледа, да ће Шпангу и Питеља помиловати, него да ће бити помиловане оне српске патријоте што леже у Пожаревцу!

— Досадањи „Виделов“ кочијаш — ђаво — изјављује, да ни он сам не зна, куд ће се то отићи, ако се и даље буде тако кочијашило!

× У овогодишњем календару „Годишњаку“ стоји у четвртак нашег 26. јануара, да је код Римљана „Пепељава среда“. Дакле ће пасти ове године пепељава среда у четвртак! Е, па то ћемо онда дочекати још и да велики петак падне у среду, као што то већ одавно спомињемо!

✎ У једној географији пише: „Загреб је врло мирна и фина варош (кад нема сабора).“

✎ Један београдски министар добио од силне вике при заповедању око избора вратобољу. Доктори пожаревачки му препоручују салвет око врата (Но он сећајући се Илке не сме да употреби).

⊙ Други се у борби тако загрејао, да су му

ПОДЛИСТАК

Деда Андра.

Покојни деда Андра — бог да му душу прости — био је редак човек. Од најмањег детета па до најстарије бабе — наше бабе Круне, која је још пре српско — турског рата имала 108 година као и сад, поштоваше и волеше деда Андру сви у селу.

А ко га и не би волео, кад он уме са сваким лепо, а већ његове шале и досетке приповедаху се и приповедаће се на широко и на далеко.

Боже мој! сећам се још и сад и увек морам слатко да се насмејем, кад се сетим, како се Мита гајдаш — и он је већ покојни — наљутио, кад би му ко споменуо, како га је деда Андра првог априла послао с врећом соли, да ју однесе не знам ком чивуту. Упртио сиромаш Мита, вуче а све га мука подузима, носи и тешко му је, али се опет теши, јер се сигурно наца масној напојници. Донесе чиви и пружи му цедуљу, чива чита па се само обешечачки смеши: „Е мој Мита, тај со није за мени, него за Полак.“ Мита се чешка, грди своју луду главу, али шта ће, помео се. Упрти врећу па хајд Полаку. Отворе врећу, имају шта и видети, у њој саме цигље. Псовао је Мита и онај дан, кад се он нашо да деда Андру послуша, није заборавио ни деда Андру. Кашће он већ и њему, ал' кад дође тамо, деда опет то све лепо удеси.

Као што видите умео је деда Андра и масније да се нашали, баш као оно поп Јоца, кога је наш Абуказем достојно обесмртио.

Хоћу да вам приповедим једну шалу, која би се могла у категорији оних најмаснијих на прво место метнути.

Деда Андра није држао своја кола и коње а и шта ће му, кад ће га његов Пера одвести куд хоће и у које доба хоће.

А зашто се он баш Пера држао? Ех, види се да га не познајете, кад тако шта питате. Кад год би имао каквог посла, тражио би деда Андра такве људе с којима се даде прошалити, а међу тима био је његов Пера на првом месту. Истина бог често је Пера љуто платио своју кирију и колико се пута већ заричао, да с деда Андром неће више никаква посла да има. Но враг да зна, како би га деда куд год позвао, он готов па ма куд.

Седи једном Пера пред кућом на прагу а ево деда Андре „Помоз' бог, Петре!“

„Бог и сви свеци, деда“

„Море Петре, знаш ли ти, да је сутра „кирбај“ у Ш?“

„Знам — па шта?“

„Па треба да идеш. Имам и ја нешто мало посла, па можемо сутра после подне онако за хлада.“

„Та — оно — кас'ти“ — чешка се Пера за уво — „ал' најпосле добро, кад баш хоћете.“

„Па ја к'о велим, да свратимо твоме шогору Луки; он ће нас лепо дочекати. Бар ћемо се онако својски прочастити.“

доктори препоручили хладне ч а р ш а в е. (Јест, ал
ови не чине увек добро, н. пр. код Книћанке).

△ Трећега боли зуб и глава (ш у п љ е је т. ј.
зуб), па му једна комшиница по народној медицини
препоручује — бар у т. (Но овај му смрди)

○ Никола Христић је с'узио слободу штам-
пе, с'узио слободу збора и с'узио права би-
рачка. А народ? Народ је с у з и о. Но доћи ће и
обратно време! **Аб.**

Покварена романца.

Састали се двоје
Иза новог пласта;
Млади Лака то је
И још млађа Наста, —
Ја гледах са пласта.

Познаво сам Лаку, —
Њега ј' љубав врела
По ноћи и мраку
Овамо довела
Из другог села.

Он се клео Насти,
Клео јој се живо:
Пре ће сунце пасти,
Анђо зборит криво — —
То сам прислушкиво.

Перина сестра Стана пошла је за Луку ђурчију
у Ш., само сирота није с њиме баш најбоље живила. Лу-
ка је био, што но кажу, човек мало „риђине ђуди,“ па
како му што није по вољи, жена му је крива. — Поред
свега тога, живио је Пера с Луком врло добро; а како и
не би, кад Лука има онако лепа вина и његовом гостољуб-
љу ваљда нема у Срему равна. Као што видите то су та-
кови разлози, којима се Пера није могао противити, за то
је и пристао на деда Андрићин предлог.

Сутра дан после подне, кад је „сунце познало запад
свој,“ приспе деда Андра с Пером Луки у госте. Лука их
дочека бог зна како и они му мораше хтели, не хтели
обећати, да ће ту ноћ бити његови гости. Пера испрегне,
даде коњима да једу и уђе у собу. Кад тамо а сестре му
нема. Ђути он, није рад да на благ дан у туђој кући за-
меће кавге, али то он само зна, како му је. Лука се опет
извињује:

„Опет јој је“ вели „наспело па одбегла Пурићу у ви-
поград. Сад она волије, да другог служи него код мене ле-
ло да живи и у својој кући да ради.“

Ништа. Било па и прошло. Сели су за вечеру. Лука
нуди, да га се не можеш отрести. Кад се већ добро за-
грејаше помисли деда Андра и на кућу, но познавајући
Лукино гостољубље није се надао, да ће га овај тако ла-
ко пустити. Но у тој неприлици поможе му „неизчерпајем“
извор његове досетливости. Узе чашу у руке па употре-
бивши сву своју слаткоречивост поче.

„Да бог поживи нашег домаћина. Лука, ти си честит

Ту ј' заклетву јаку
Чуо и чика Пера,
На кукавног Лаку
Напујдао кера, —

Ето ти малера!

Затрча се жеља
Отпуштен са ланца...
Пок'ари се жеља
Младог иностранца —

И моја романца.

Очупан гусак.

У пољанама С... шким стајало је више чо-
пора гусака, међу којима беше и газда Ханзов чопор
састојећи се из 20 гусака и једног гуска.

С... ани неки ухвате газда Ханзов чопор, гуске
задрже за своје благоутробије, а гуску очупају пер-
је, вежу му цедуљу о врат и цупе га кући.

Кад гусак дође кући опази га газда Ханз, опази
и цедуљу која му беше на врату, скиде је и из ње
прочита ову бурунџију:

„Добро јутро, газда Ханз! Ја сам гусак оне гавз.
Ошипали мене море, — а гускама ј' још и горе. Ох,
кукавне моје жене, те су већ печене. Њима с' масти
чича Мија, здравице напија. С друге стране чича Пера,
са два револвера. Гуске су ти здраво реш, иди по њих
ако смеш. **Фишпан.**

и поштен мајстор човек али си још млад, па се не знаш
наћи у кући а — ко човек можеш имати и какву „валин-
ку,“ за то не замери што ћу ти као старији рећи.“

Пера се већ у неколико сећа, шта то има деда Лу-
ки да каже „завалио главу у шаке па тек по кад и кад
погледи Луку испод ока.

„Стана је“ — настави деда Андра — „ваљана жена.
Истина бог, још је каста „нова млада“ па може што и да
погреша за то не треба ти ома на њу злим. Та ви треба
још коју годину сретно да проживите, али, бог и душа,
вако к'о што сте почели немате се чему надати. То је за-
иста, срамота да она код тебе жива мора другоме да слу-
жи. Гледим је пре неки дан, запрегла се сирота па копа
туђ виноград у место да с тобом“ . . .

Још деда Андра није све ни изговорио а Пери већ
наишао мрак на очи па изману шаком на Луку те га ода-
лами онако својски преко лица.

„Зар због тебе моја сирота сестра да пати? Ај? То
ја нећу трпити? Јок! Ја ћу теби показати, с ким имаш
посла“ . . .

И би га још који пут прекрстио, да Лука међу тим
није очистио чувства, само се чуло де гунђа: „судићу ја
теби“ „варошкој кући“ „жандаре.“

Деда Андра вади мараму па, као бајаги, брише брко-
ве а овамо све моли бога да не прсне у смех. Пера опет,
кад је чуо да се спомињу жандари, ома дође к себи: „Бре
мож ту бити још свашта. Шта сад да се ради?“

„Ништа нам друго не остаје,“ једва деда промуца

Ђира. Сад опет јављају из Београда, да се скупштина неће држати у Нишу.

Спира. А за што?

Ђира. Јер се Христић боји богиња, које су се у Нишу појавиле.

Спира. Чудни ли, боже има људи на свету, ето сад видимо да има и таквих, који се не боје бога, ал се боје богиња.

Ђира. А шта велиш на изборе. Канда су напредњаци извукли већину.

Спира. Знаш брате, сила бога не моли. И ствар овако стоји. Сад Мића неће казати да је јавно мњење безобразно; али ће сад тек у себи рећи да је тајно мњење безобразно.

Ђира. А то је канда много опасније.

Зар није тако.

Висине земаљске

Жалосно су смешне;

Ту с' варају душе

Да су непогрешне

Да тога не беше

У влада и кјуна, —

На свету би било

Много мање буна.

○

„него дедер ти прежи, па да се то гребе, док још нисмо и горе награбусили.“

Деда Андра изађе напоље и седне у кола. Пера брже боље упрегне па само што рече „седај“ ошину, а коњи тако тргоше, да је деда једва одржао равнотежу да се не преврне преко шарагала. Јуре кола кроз Ш. а деда се све осврће: „Море Петре пожури, ено се нешто светлуца кроз мрак као да су „бајонети.“

Пера шиба, све пуца, а коњи грабе како који може уз ш—ско брдо. Тек кад су подобро измакли одлану Перу а и деда Андри. Коњи застадоше, да се мало одувају а деда се поче на сав мах слатко смејати.

Пера се први пут осврте: „Да, вама је још до смеја.“

„Та како се, брате не бих смејао! Ми лепо мислили ноћити а кад тамо једва нас мрак ухватио па нас још испратили са бајонети.“

„Та знам ја већ“ дода Пера, трудећи се да се покаже добре воље а хвалећи бога, што је тако добро прошао „све је то ваш „шмолц“, што каз'о Габрица шнајдер“ Ошину коње, као да је хтео на њима сав гњев да искали; и не рече до куће више ни речи.

Сутра дан преповедало је цело село, а и ја вама ево после толико година а са вољом „Стармалог“, како је деда Андра завадио два присва пријатеља: Перу и Луку.

М. М. П.

Ђука. Шта има ново у новинама?

Шука. Баш сад читам да је жена онога Морзеа, што је изумео телеграф, била глувонема; а тако исто и жена онога Бела, што је телефон изумео.

Ђука. Па то мора бити, да је и околина Николе Христића глувонема.

Шука. А како то?

Ђука. Јер и он је ето склопио једну велику машину.

Шука. Какву машину?

Ђука. Видићеш док београдска скупштина почне дебатирати и гласати.

Аб.

П у с л и ц е.

Чеда је оставио у Србији леп траг: 12,205.503. динара дефицита. Боље би било да је раније отишао, и то без трага.

„Турски Марод“ се надао да ће у Вељунском срезу „сви истинити Срби гласати за Рашића“. Рашић није добио ни једног гласа. Хвала богу кад у томе срезу нема ни једног „истинитог Србина“ (т. ј. у смислу „Турског Марода“.)

Тај исти „Турски Марод“ сад кортешује и у Ердевичком срезу. Кандидат му је главом бан Кун Хедервари. Мило нам је што госп. бан тако сретног кортеша пађе.

Сад се већ зна да је либерализам Тисин л а ж а н, само се још не зна, где се врага сакрио прави либерализам.

У Србији је пред изборе одпуштено из службе тма божија учитеља. Они сад могу б и р а т и: или да скапају од глади, или да беже у бели свет. Но, па зар то није слободан избор!

Даклем папа је наследио 12 милиона форината; кажу да се на тај глас чак и нашем Герману брџе на смешио, — тако је то леп новац.

Добро зна деклинације

У ч и т е љ. По којој деклинацији иде реч „риба“?

Ђ а к. По трећој.

У ч и т е љ. Добро. А по којој иде реч „сом“?

Ђ а к. Такођер по трећој.

У ч и т е љ. Којешта. Како то?

Ђ а к. Ја мислим да је и сом риба! па кад риба иде по трећој деклинацији, онда сигурно иде и сом.

Невина шала.

(Т. ј. не вина је у толико, у колико се не тиче вина него ракије.)

Неком путнику, који је морао ноћу да путује, поломи се осовина баш близо неког намастира. Не имађаше куд ни камо, већ мораде пешке у намастир отићи да тамо помоћи потражи. Кад је стигао у намастир баш је зора почела да плави. Он се попне на горњи спрат и виде да се ту још спава, зато се шетао по дугачком ходнику. Кад се мало јаче расветлило, опази он на једни врати кредом написан овај епиграм :

Овде лежи игуман
Свете нам обити;
Таки, чим се пробуди
Ракије ће пити.

Мора бити, да је у кругу братије био неки по-тајни сатиричар, који је тај епиграм написао.

Путник се слатко насмејао на тај епиграм. Али већ му дуго беше чекати да се калуђери пробуде, зато науми, да се опет колима својим врати. Но пре него је то учинио, извади он своју визиткарту, прилепи је под епиграм а на њој напише ово :

Слатко сам се насмејао
Овој ноћној шали.
О томе ће извештен
Бити и „Стармали“.

Ово није прича него *света истина*. (Истина је за то, што се заиста тако догодило, а света је за то, што се догодило у намастиру). **Оковидац.**

Зашто је обријао браду.

— Даклем ти си, синовче, сада адвокат у горњој крајини. То је лепо. Али збиља, ти си пре имао тако леу велику браду, — па што си је обријао.

— Морао сам, стриче, морао сам.

— А за што?

— Док сам имао браду, људи су мислили да сам поп, — па ми нису ништа веровали.

С а в ј е т.

Један сеоски кнез у Босни; савјетовао је свога земљака, који је имао да води парницу са својим противником :

Тужи ти њега пријатељу најприје округлом суду па ако бива м у р а ф а не испадне добро, пиши на земљану владу а ако ти и ова не дадне бива за право а ти онда ф а л и р а ј на ф и т м и б е г а“. (Виртемберга). **Варјача.**

И одвише учтива услуга

Неки свештеник ходећи извуче мараму из џепа, па случајно и рукавицу, која паде на земљу. За њим иђаше нека жена подиже рукавицу, и даде попи говорећи: Захваљујем Попу, изгубили сте рукавицу, нате!

Нужда закон мења.

У варошици С. живео је пинтер П. у највећој нужди; сиротиња је то тако била, да му је више пута додијало живити. Једино његово благо беше једна омалена крава; он је на њу пазео као на своје рођене очи — премда ни ове нису много вредиле.

Једног дана спази пинтер да је крава стеона, које му је тако велику радост нанело, да се и у пиће дао. Био је кратковид и зато је тек онда спазио на крави промену, кад се већ на скоро отелити требала; није дакле дуго чекао, јер једно лепо јутро донесу пинтеру теле.

Кад је теле већ ојачало а пинтеру новаца требало, дигне се он са телетом у варош З. да исто прода; познато је да у вароши сви трговци, који прекупљују ствари, још иза вароши продавце чекају, те тако један месар капарише нашег пинтера за теле, још на лединама; кад је П. у варош ушао понуди му други месар бољу цену, пинтер се полакоми, прими и од овога капару; кад је већ у унутарњу варош ступио понуди му трећи касарин понајбољу цену; пинтер П. види да би прва два месара јефтино до телета дошли — прими, и од трећега капару. Кад је на пијацу приспео, салете га месари да сваком теле да, а кад су видели да су преварени, пријаве пинтера суду.

Пинтер П. одма посети адвоката да га овај научи како да се при расправи брани; адвокат му рече, да се направи луд и на свако питање да одговори: „из тога неће ништа бити“, а и овако је иначе згодан био, — да га човек обуче у хаљине каквог бачког кишбирова, мислио би да је из манаџерије.

Пинтер послуша свога браниоца, и успео је! Кад је П. судцу на неколико питања — „из тога неће ништа бити“ одговорио, растера обе партаје. —

Идући пинтер весео натраг пијаца, викне га његов адвокат, и заште својих 5 ф. за поуку, а пинтер у свом заносу на кратко одговори „из тога неће ништа бити“ крене се и оде.

В. Ј.

Финанц и кочијаш

Неки финанц погоди кочијаша од Сенте до Аде за три форинта. Кад је дошао до Ађанске кафане, стане пред капију, и финанц му рекне, да чека док се он не врати. Оде финанц у авлију, одатле опет у другу авлију, и куд је он већ знао; доста, да умакне. Чека кочијаш на пољу да му побеле већ очи од изгледања. Кад му се досади, сиђе с кола, уђе у кафану и запита келнера: Је л', ди је тај финанц што сам га донео из Сенте? Келвер га погледа, па онда запита једног госта, који је сркао своју кафу: Вас сактер? Гост му протумачи, а келвер се окрете на пети и оде даље, без да га је удостојио и погледа свога. Кад виде кириџија да је приварен, рече љутито — пошто је нешто крупно опсовао — а да сам то знао, не би га донео ни за шест форината. Седе на кола, опшину коње, те оде без обзира од куд је дошао.

Б.

Пчеларство и филологија.

По једном врло одличном примеру у српству држали смо ми увек, да се „пчеларство“ и „филологија“ врло лепо и дично могу слагати.

Но добивши „претплатни-позив“ на стручни лист „Нови пчелар“, што га намерава у В. Кикинди уређивати Е. К и р и њ, разуверисмо се.

Ако и у листу буде језик и правопис такви, какав је у позиву на претплату, ми смо уверени, да ће се све пчеле из кошнице разбећи, па ни сами трутови неће бити лењи да загребу из кошнице а ни матица се неће наћи побуђена, да на оваки језик и правопис награду распише.

На крају позива тог моле се родољуби „да би овај по народу обште користни лист са претплатама благохотно потпомоћи изволели.“

„Нови пчелар ће пак по задатку свом ширити, по радоду рационано пчеларство и т. д.“

„Приређиваће пчеларске изложбе. . .“

„Ту се негуши ²/₃-не капитала димом пчеле! тај најмудрији створ Божији и т. д.“

„Корачајмо дакле путем напредњег времена и т. д.“

Корачајмо, али у — филологији!

Аб.

У т е х а.

Једном Падејцу умре жена, а он стане за њом дерати се колико га је грло подносило. Кад жену саранише, одмах му почну нудити жена колико год хоће, напоследку се и ожени без велике муке. Наскоро за тим угине му крава, а он тужан посматраше је са комшијама који се искупили били. Комшије један за другим почеше се и разилазити као што и дођоше. Кад већ и последњи затвори авлинска врата, рече домаћин сасма јетко: кад ми је жена умрла, са свију страна ми почеше нудити жена колико оћу, а сад кад ми крава угину, нико ни да се нашали да ми краву понуди.

З г о д а.

Један Падејац виде на Ађански пијаца из међу осталог еснапа и мумаказе, те му се допадне, како су жуте; купио би а не зна нашто је то. Напоследку окуражи се приђе ближе шатри, па проговори показујући бичаљетом на мумаказе: јел трговче, шта је ово? Он му одговори мумаказе. Па шта се ради с тим? Каже Чива и то. Па пошто је? Дозна и цену, па без да се погађао исплати, метне у џеп, и у сумрак кући дође. Кад се већ свећа упали, извади домаћин мумаказе, метне их на сто, и чекаше да свећа огоре. Сви у кући гледаше и чекаше да виде шта ће бити. Напоследку откине прстима стењак, расклопи мумаказе, и мете унутра откинута стењак па заклопи. Свима се допадне, ал жени онајбоље па рече но баш је то справа. Добро је ћеро кад си се ти сетио да то купиш, ала је то баш згода.

Књижевни оглас.

Мој покојни муж, бог да му душу прости, умро је и мене је саму самохрану оставио на овом белом свету. Док је он био жив, нико ни сањао није, шта се крије у њему и у његовом књижевном ковчежићу.

Био је, јадник, књижевник, али из скромности не хтеде изићи на јавност.

У крајњој сам нужди, па нека ми се опрости што ћу да притечем к овом средству: ја сам намерна, да његова дела продам.

Тако ја сада, ако је коме по вољи, могу служити са:

100 табака сликова за лирске, епске и сваковрсне песме. Ово се препоручује свима песницима, који рамају у свом занату. За сваки и најређи случај наћи ће ту слика, те се неће морати мучити да кује те данас најважније захтеве у поезији. Са тих 100 табака самих срокова може човек „поетисати“ бар 10—15 годна без по муке; те се тако најевтин начин прославити. Цена је врло малена: ко поручи више табака добија рабат.

104 уводна чланка за какав год „лајб-журнал“. Ово је врло згодно, особито лист ако излази дваред недељно, штедљивом уреднику може трајати бар две године. Није нужно ни допуњавати их ни удешавати; све је готово, још само да се на празно место дода дотично име, па да се одмах носи Фуку. Продаваће се 15 о. м. путем јавне дражбе у Н. Саду, у . . . ској улици, пред кућом, на којој је натпис: „Уредништво новина Србски Народ“ (*).

99. наслова за народне календаре (нису још од Браће М. Поповића употребљени). И најпледвијем књижду издавачу бити доста за 4—5 година, те неће ради те маленкости морати тражити и плаћати уредника а за садржај се врло лако може ма какав стареж из магазина припабањити; (или ако се „Жертва Аврамова“ или „Геновева“ на распрода.)

За овај мах је само ово спремно остало су још само неуређени рукописи; у своје време ћу већ јавити.

Тугујућа супруга.

*) Тамо се ваљда надате скорој прођи.

Слагач.

Нем а говори.

О светом Николи један мали Банаћанин стаде пред цркву да проси. Кад се служба свршила, и људи почеше се својим кућама разилазити, нико ни да погледа дерана. Кад већ и последњи из цркве изиђе — рече сасвим зловољно деран: „та уделите и мени немом.“ Звонар баш затвараше цркву, те чувши шта говори — проговори му: А како си нем кад ето диваниш!?“ Деран одговори: неznam тако ми бога чико више ништа казати само то, па ако не верујеш, питај нашег попу из Падеја.

Б.

Из школе.

Професор. Које је године умро Наполеон Први?

Ђак. Не знам, господине, не памтим. Ја се онда још нисам ни родио био.

Књижевни оглас

Изишао је 2.ги број

„ЦРНОГОРКЕ“,

у којем се налази ово :

- 1) Повратак у отаџбину. Пјесма од Л.
- 2) Мозак и срце у књижевности. (Наставак). Пише Јован Павлевић.
- 3) Црногорци. Пјесма од Р.
- 4) Милош од Поцерја. Приповијетка из народног живота (Наставак). Пише Симо Матавуљ.
- 5) Просјак. (По Лермонтову). Од Маринка.
- 6) Митрополит црногорски Василије Петровић. Пише Марко Драговић.
- 7) Узник (По Лермонтову). Од Ј. Поповића-Липовца.
- 8) Мисли о новој години. Од Марка Драговића.
- 9) Пиперска ћелија. Саопштио Б. Н.
- 10) „Балканска Царица“ Први пут престављана на Цетињу 2. Јануара 1884.
- 11) Књижевни преглед. (Учена друштва).
- 12) Кореспонденција уредништва. и т. д.

„Црногорка“, лист за књижевност и забаву, излази под мојим уредништвом на Цетињу сваког четвртка на цијелом табаку.

Стаје за Црну Гору, Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину: на годину 6 фор., на по год 3 фор., на три мјесеца 1 ф. 50 н. За све остале земље: на годину 20 франака, на по год. 10 франака, на три мјесеца 5 франака.

Претплата из Црне Горе шаље се управо „уредништву „Црногорке“ на Цетиње“.

Претплата из Аустро-Угарске, Босне и Херцеговине нека се шаље поштанском упућеницом на г. Петра Рамадановића у Котор.

Претплата из Србије нека се шаље књижари Валожића, у Биоград

Из свих тих крајева ко хоће слати претплату и управо на уредништво „Црногорке“, али вазда само у плаћеном до Цетиња писму.

Нови претплатници могу још добити први и други број „црногорке“.

Цетиње, 20. Јануара 1884. Јован Павловић

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

Објављујем овим, да сам с почетком нове године 1884 наумио издавати овдје на Цетињу нов лист под насловом:

ЦРНОГОРКА

ЛИСТ ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЗАБАВУ

Године 1871 излазила је на Цетињу „Црногорка“ као прилог „Црногорцу“ за забаву, књижевност и поуку.

Што је вазда до сад у Црној Гори прекидало сваки рад коме се хоће мира и доколице, то је обуставило живот и „Црногорци“ од 1871.

Бијаху наступили крвави дани, који не тражаху од Црногораца пера ни мастила, него љута јатагана и оне драгоцјене црвене течности, те се точи из срца живота.

„Црногорка“ се није могла писати ни штампати на карти, јер са свијема својим мислима и осјећајима, са цијелим животом својим она је морала стојати уз друга својега — као права стопаница његова, не само испод домаћега шљемена него и на крвавом бојном пољу.

Писана и штампана „Црногорка“ није могла излазити, јер је она, чије лично име носи, морала брашњенике мијесити, својега војна у бој испраћати, додати му фишеке, тешка бремена праха и олова преносити, рањеницима на помоћи бити, љуту жеђ им гасити студеном водицом, па и соколити у боју соколове . . .

У корист болесника.

Н. Н. Хајде са мном, докторе,
На чашицу пивка.

Доктор. Сад не могу никако,
Имам болесника.

Н. Н. Ајде само, друштво је
Весело код Триве;
Болеснике остави —
Нек мало поживе.

Један Доловац.

Леп изговор.

Сиромашак. Помозите ми, господине, макар само са неколико сексера.

Тврдица. Жао ми је, не могу вам ништа дати. Имам ја сиромашног брата, који је такођер на моју помоћ спао

Сиромашак. Знам, знам, али брат ваш вели да ни њему ништа не дајете.

Тврдица. Но, па видите! Сад сте ме сами најбоље извинили. Кад рођеном брату не дам ништа, онда би грех био кад би вама што дао.

Из школе.

Учитељ. Кажи ми сад ти, Јакове, кад је био други пелопониски рат?

Јаков. Други пелопониски рат, . . . други пелопониски рат . . . био је . . . био је — био је после првог пелопониског рата.

пре маскенбала.

Госпођа А. Наумила сам да идем сутра на маскенбал. А сад све премишљам како би удесила, па да ме ни мој муж не позна.

Собарица. Знате шта, милостива, оставите код куће све, што је год на вама фалишно, па верујте, да вас ни господин неће познати.

Ту је тешко судити.

Судија. Ти си, брајко, оптужен, да си својој жени разбио лонац о главу. Зашто си то урадио?

Оптужени. Молим понизно, господине, познате ли ви моју жену?

Судија. Ја је не познајем, — али . . .

Оптужени. Е онда је ту дабогме тешко судити. Јер ко моју жену познаје, тај ме неће тако што ни питати.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Бојеви су престали. Мирна су времена наступила. Опет се цјева и зацјева, и мисле се мисли свакојаке.

Није ли вријеме, да се и „Црногорка“ чује, да се она и опет појави?

А на што и рашта? запитаће многи. Зар немамо већ довољно књижевнијех листова?

Имамо их. Има и ваљаних међу њима, који с достојанством своје мјесто запремају.

Али потреба, из које ниче „Црногорка“, особите је природе. Она ниче на земљишту онога дијела нашег народа, који је до данас Српству много привриједио својом јуначком борбом, но који још није приносио сав свој таланат у састав културнога живота српског народа.

Може ли се Црној Гори одрећи позив да и у мљем својим засијече у колосјек душевнога живота нашег народа и свој дио унесе у културну зграду, на којој раде сви просвијетљени умови његови?

Не може и не смије, јер гдје је „Горски Вијенац“ оплетен, гдје су никле Љубишине приповијести, ту се претпоставити мора, да су све прилике подобне, које и на књижевном пољу рађају људе велики ех, оригиналних дјела.

Усуђујем се и више шта претпоставити. Књижевност српска није стара, али јој већ треба занова. Од куд ће се узети тај занов, ако не са земљишта још неначетог, земљишта дјевичанственог, које нит је исплакано усиљеним радом, нит је засуто туђинским муљем и наносом, над којим сија чисто сунце народнога духа, а под којим је здравица чисте крви народне?

Народ је црногорски дио народа српскога, но он је и по карактеру и по цијелом строју свога душевног живота један тип за себе.

Чини ми се, да и производи ума његова морају носити на себи све знакове тога типа, а под тијем знаковима књижевна радња црногорска не само да ће лијепо пристати у културну зграду народа српскога, него ће и много допринијети да та зграда буде потпунија, солиднија и трајнија, да се у њој проспе што више свјетлости и што више повијех боја.

У „Црногорци“ отварамо поље за радњу ума црногорскијех у том правцу. Нека се у њој огледа сав свијет душевнога живота, са цијелим садржајем мисли и осећања, којим живи наш народ на обивјема странама. Нека се у њој отворе врела нашега народног живота у прошлости и садашњости, из којих ће нам временом сијнути потпуна слика нашега историјског развјетка. Нека се из ње виде погледи црногорскијех ума на сва сувремена питања, којима се наши инострани свијет занима на пољу литературе. Нека се чује слободан суд црногорски о предметима и појавима дневне књижевности наше и туђе.

У то име „Црногорка“ ће доносити производе лијепе књижевности у везаном и невезаном слогу, као: разне поетске саставе умјетне и народне, цјесме лирске и епске, драматска дјела, приповијетке и т. д.; доносиће расправе о појединим неосвијетљеним питања наше историје и саопштаваће разна гравива за боље познавање наше прошлости; доносиће расправе о појединим питањима наше књижевности: а по потреби освртаће се и на страну књижевност; доносиће критичне претресе појединих књижевних дјела наше књижевности и биљежиће вјерно све што се у њој појави.

„Црногорка“ ће излазити један пут у недељи дана, и то: четвртком, на цијелом табаку.

Претплата јој је цијена:

За Црну Гору и Аустро-Угарску (и за Босну и Херцеговину),

На годину 6 фор. а. вр.

На по године 3 фор.

На три мјесеца 1 „ 50 н.

За све друге земље и државе:

На годину 20 франака

На по године 10 „

На три мјесеца 5 „

Претплата из Аустро-Угарске (и Босне и Херцегови-

не) нека се шаље на г. Петра Рамадановића у Котор, и то најбоље поштанском упутницом.

Претплата из Србије нека се шаље на књижарницу В. Валожића у Биоград.

Цетиње, 24. Децембра 1883.

Јован Павловић

уредник „Црногорке“.

ПОЗИВ НА ПРЕДПЛАТУ

„ПРВИ ДАР“.

ЗАБАВНО-ПОУЧНА КЊИГА ЗА НАШУ ДЕЦУ.

После први мањи књижевни покушаја у нашим по-временим, дечијим листовима, ја данас ево већ излазим и са већим, самосталним, а могу рећи и у многоме изворним радом пред српску децу и пред српски. наученији свет.

Пред српску децу, кажем за то, јер сам њима наме-нуо своје књижевно првенче „Први дар“.

Деци нашој нек су посвећени моји први радови за то јер се њи и дотичу. Њима, јер већим делом њиов живот и описују, и њиове мисли казују. Њима, јер су заданути нај-чистијом и највишенијом љубављу, љубављу према роди-тељима, школи и српској мисли!..

А пред српски, наученији свет, кажем за то, јер су ови дужни пратити сваку појаву на нашој књижевности. Дужни су пак понаособ, пратити дечију књижевност. Јер ако уди одраслој младежи, па и зрелим људима, дати рђаву књигу у шаке, колико то тек мора удити недораслој младежи, деци нашој!? — — —

Али у томе погледу, ја ступам са ведрим челом пред непристрасну критику нашу.

Јесте да су ми ти радови првенчад, али се ја ипак не плашим за њи. Не плашим, да ће ме постидити пред нашим ученим светом за то, јер знам, осећам, да ми их је казивала чиста љубав према деци нашој. А љубав ствара само оно, што је добро и лепо! . . .

Овим сам много рекао.

Али моје прве приповетке, Јогуница, Мирко Дујин, Слушајте ваше родитеље; Школа и жив т, Мати и дете и други радови, надам се, да ће ми оправдати ту смелост и неће ми се пребацити, да прецењујем самог себе.

У осталом, ипак, што буду на њима за поправку што ии се буде рекло, укорист мога усавршавањем, на томе пољу, ја ћу то радо усвојити и у будуће се по томе владати.

Нисам непријатељ непристрасној критици, шта више захвала сам јој, а ни која ме неће заплашити од даљег рада

Први дар изнеће најмање 4. штамп. табака и штампана га о своје трошку у Новоме Саду, у штампарији А. Пајевића

Но како штампанаје такове књижице, са више, мањи и већи слика, кошта многа новаца, а ја нисам ни који капиталиста, то молим најсрдније све своје пријатеље и познанике, а ја нисам ни који капиталиста, то молим најсрдније све своје пријатеље и познанике, а особито пак г. г. учи-теље и учитељице, као своје поштоване колеге, да сешто искре-није заузму омо скупљања претплате, на означену ми књигу.

Имена свију м. п. предлатника биће одштампана и у самој књижици, за то молим да ми се имена њиова а ко ји год може и новац за њи, пошаље на адресу: Wien, IV. Waaggasse №. 3. II. 31. St. 2. најдаље до 20 јан. и г.

Књига ће свакако изаћи почетком фебруара и г. по нашем, са овим садржајем: 1. Поздрав нашој деци. Песма. 2. Слушајте ваше родитеље. Изворна прича 3. Зима. Але-горија са сликама. 4. Мати и дете. Са насловном сликом. 5. „Купте љубичице!“ Песма са сликом. 6. Мирко Дујин. Изворна приповетка. 7. Златна зрна за добру децу. Песма. 8. Кукавица. Опис са сликом. 9. Јогуница Изворна припо-ветка, и као што сам већ назначио, са више мањи и већи врло лепо израђени слика.

Цена ће јој бити 50 нов. а. вр. а за Србију 1 динар. Скупљачи и препродавци имају 12% рабата.

15. дец. 1883. год. у Бечу,

Ђорђе М. Бугарски

слушалац више педагогије.